

системи обліку тих, хто працює за кордоном офіційно та неофіційно. Потребує вирішення питання грошових трансфертів трудових мігрантів в економіку країни. Держави сприяють переказам і з використанням не лише фінансових, а й адміністративних важелів, створенням додаткових можливостей для мігрантів.

У цьому аспект потрібно приєднатися до міжнародних угод регулювання міграційних потоків та використовувати міжнародний досвід країн, які вдалося вирішити таку ситуацію.

Тож, вирішити проблему трудової міграції можливо через формування загального механізму соціально-економічного розвитку, де враховані інформаційна, соціально-економічна та правова складові.

Література.

1. Skupskyi R.M., Melnychuk L.S., Shcherbata M.Y. Methodological aspects of labor potential use and regional demographic problems: Scientific bulletin of Polissia. Chernihiv: ChNUT, 2017. № 1 (9). P. 103-109.

2. Ukrainian immigrants add 11% of Polish GDP growth. URL: <https://notesfrompoland.com/2019/10/31/ukrainianimmigrants-add-11-of-polish-gdp-growth/>

3. Лагодієнко В.В., Лагодієнко Н.В. Депопуляція сільських територій та мотивація найманих працівників у сфері сільськогосподарського виробництва України. Бізнес-Навігатор. 2019. №5-1(54). С. 54-62. Index Copernicus.

ПОЛЕЗАХИСНІ ЛІСОВІ СМУГИ ЯК ВАЖЛИВИЙ ОБ'ЄКТ ОБЛІКУ В УМОВАХ СТАЛОГО ГОСПОДАРЮВАННЯ

***МАРЕНИЧ Т.Г., Д.Е.Н., ПРОФЕСОР,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА***

Однією із стратегічних цілей розвитку сільського господарства України є раціональне використання земель сільськогосподарського призначення. Ефективне та екологічнобезпечне використання землі суттєво залежить від дієвого контролю за використанням та охороною ґрунтів. У захисті ґрунтів від посухи та ерозії, збереженні та покращенні їх родючості велику загальноекологічну роль відіграють полезахисні лісові смуги. Як свідчить практика, Україна втрачає тисячі гектарів полезахисних смуг, що неприпустимо.

Полезахисні лісові смуги – це штучно створені насадження лінійного типу для захисту сільськогосподарських угідь від негативного впливу природних та антропогенних факторів [1]. Вони є важливим елементом у формуванні стійких до несприятливих умов агроландшафтів. Основним завданням полезахисних лісових смуг є захист від ерозії ґрунтів у лісостеповій та степовій зонах України.

За століття в нашій країні було визначено оптимальні конструкції лісових смуг, їх видовий склад, параметри ширини, розміщення посадкових місць, розташування на полях. Однак невизначеність власників насаджень, безгосподарність у смугах, варварське ставлення фермерів і пересічних громадян за останні роки призвели до руйнівних наслідків. На сьогодні в Україні нараховується лише близько 440 тис. га полезахисних лісових смуг [2].

У розвинутих країнах полезахисне лісорозведення є частиною новітнього напрямку ведення господарства – агролісівництва (agroforestry), що поєднує у собі одночасне вирощування на одній і тій же ділянці як дерев (її чагарників), так і сільськогосподарських (плодових) культур, або випасання худоби з метою отримання екологічних, економічних та соціальних переваг [3].

Результати моніторингу стану захисних насаджень, проведеного фахівцями Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру показує, що проблема збереження родючих ґрунтів стоїть надзвичайно гостро у більшості областях України. У всіх без виключення обстежених адміністративно-територіальних одиницях виявлено значне відхилення фактичних площ зелених захисних насаджень від показників, визначених за даними експлікації землі у проектах роздержавлення та приватизації земель сільськогосподарських підприємств (1995-1997 роки). Загальні втрати у 12 регіонах становлять 10071 гектарів. Дерев у більшості випадків просто вирубуються місцевими мешканцями для побутових потреб або для перепродажу в якості дров чи пиломатеріалу. Найбільші втрати захисних лісосмуг полів зафіксовані у південних регіонах України: Херсонській (3271,2 га), Запорізькій (2266,4 га), Миколаївській (1653,8 га) та Одеській (1638,1 га) областях [4].

Значення полезахисних лісосмуг полягає в наступному. Вони затримують сніг та зберігають вологу для майбутнього врожаю, не дають зливам змивати родючий ґрунт з полів, стримують вітер та пилові бурі. За експертними оцінками, на полях, які захищені лісосмугами, швидкість вітру знижується на 20-30%, вологість повітря збільшується на 3-5%, в два рази знижується непродуктивне

випаровування вологи. Врожайність зернових підвищується на 5-7 ц/га. Наявність лісосмуг є принциповою умовою ефективного агровиробництва в степових регіонах України, де як раз і зафіксоване найбільш активне їх знищення [4].

Тривалий час в державі були відсутні нормативно-правові акти, якими було б визначено процедуру утримання та збереження лісосмуг з метою виконання агролісомеліоративної функції. Передбачені Правилами утримання та збереження полезахисних лісових смуг, розташованих на землях сільськогосподарського призначення, які затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 22.07.2020 р. № 650, заходи дозволять забезпечити належний стан полезахисних лісових смуг та створити сприятливі умови для підвищення їх стійкості, продуктивності, оздоровлення, посилення захисних та інших корисних функцій. Ці Правила є обов'язковими для виконання всіма власниками, орендарями та користувачами земельних ділянок, на яких розташовано полезахисні лісові смуги. Також ця постанова вносить зміни до Типового договору оренди землі, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2004 р. № 220, в частині визначення умов щодо утримання та збереження таких смуг і забезпечення виконання ними функцій агролісотехнічної меліорації. Також даним документом передбачаються:

- заходи, які необхідно провести у полезахисних смугах, на основі матеріалів лісовпорядкування або результатів обстеження комісією;

- утворення комісії органом місцевого самоврядування або територіальним органом Держгеокадастру, до повноважень якого належить передача у власність або користування земельних ділянок під полезахисними лісовими смугами;

- проведення рубок у полезахисних лісових смугах на підставі лісорубного квитка;

- заборона здійснювати діяльність, що може негативно впливати на збереження та використання полезахисних лісових смуг [1].

Основною умовою збереження і належного використання полезахисних лісових смуг є надання їх у власність або постійне користування. Проблема зменшення площ та поліпшення санітарного стану полезахисних лісових насаджень доводить необхідність впровадження в країні ефективного механізму контролю за використанням та охороною земель. Зокрема, для забезпечення відповідною інформацією слід організувати адекватний облік всіх

операцій, пов'язаних з утриманням і збереженням лісосмуг. Утримання полезахисних лісових смуг представляє собою комплекс лісівничих та агротехнічних заходів, спрямованих на поліпшення стану або складу насаджень, підтримання відповідних конструкцій. Збереження полезахисних лісових смуг – це комплекс заходів щодо організації охорони і захисту насаджень від пожеж, незаконних рубок, пошкоджень, ослаблення, захисту від шкідників і хвороб та іншого шкідливого впливу [1]. Витрати на утримання і збереження лісосмуг можна облічувати за такими статтями: витрати на оплату праці; відрахування на соціальні заходи; амортизаційні відрахування; засоби захисту від шкідників і хвороб; роботи і послуги; інші витрати.

Витрати на утримання і збереження лісосмуг можуть належати до витрат в рослинництві, що підлягають розподілу. Це такі витрати, що відносяться до декількох об'єктів обліку і підлягають розподілу, як правило, в кінці року. Витрати на утримання і збереження лісових смуг в експлуатаційному віці відносять безпосередньо на культури, до яких вони прилягають, якщо це є можливим, а при неможливості прямого віднесення на конкретну культуру враховують протягом року на окремому аналітичному рахунку, відкритому до субрахунку 231 «Рослинництво», і розподіляють на культури в кінці року пропорційно їхнім площам. Одержану з лісосмуг продукцію (саджанці, фрукти, дрова, хмиз) потрібно оцінити за справедливою вартістю і на цю суму збільшити дохід підприємства.

Згідно із статтею 22 Земельного кодексу України полезахисні смуги відносяться до несільськогосподарських угідь земель сільськогосподарського призначення. Тобто, площі під лісосмугами виведено з категорії земель лісгосподарського призначення і нині вони стали землями сільськогосподарського призначення, що мають статус несільськогосподарських угідь [5]. Тому витрати на створення (відновлення) полезахисних лісових смуг слід облічувати на рахунок 15 «Капітальні інвестиції» з наступним списанням цих витрат і оприбуткуванням вартості лісосмуг на рахунок 10 «Основні засоби». Витрати на агротехнічний догляд та доповнення молодих насаджень щорічно збільшують первісну вартість лісосмуг. По досягненню експлуатаційного віку полезахисні лісові смуги переводять до складу стиглих (дорослих).

Таким чином, неналежний стан полезахисних лісових смуг призводить до неможливості виконання насадженнями своїх захисних функцій, що потребує проведення відповідних робіт. Запропонована методика відображення витрат на створення, утримання і збереження

лісосмуг забезпечить управлінців необхідною інформацією з метою контролю за належним станом полезахисних лісових насаджень та прийняття своєчасних рішень щодо підвищення їх продуктивності та посилення корисних функцій.

Література.

1. Правила утримання та збереження полезахисних лісових смуг, розташованих на землях сільськогосподарського призначення, затв. постановою Кабінету Міністрів України від 22.07.2020 р. № 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/650-2020-p#Text>

2. Уряд прийняв постанову про збереження полезахисних лісових смуг. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-prijnyav-postanovu-pro-zberezhennya-polezahisnih-lisovih-smug>

3. Полезахисні смуги – радянський пережиток чи світовий тренд? URL: <https://superagronom.com/blog/674-polezahisni-smugi--radyanskiy-perejytok-chi-svitoviy-trend>

4. В Україні шокуючими темпами знищуються полезахисні лісові смуги – результати моніторингу Держгеокадастру. URL: <https://land.gov.ua/v-ukraini-shokuiuchymy-tempamy-znyshchuiutsia-polezakhysni-lisovi-smuhy-rezultaty-monitorynhu-derzhheokadastru/>

5. Реалії та перспективи утримання та збереження полезахисних лісових смуг. Аналіз від проекту «Лісосмуги Життя». URL: <https://superagronom.com/blog/728-realiyi-ta-perspektivi-utrimannya-ta-zberejennya-polezahisnih-lisovih-smug-analiz-vid-proektu-lisosmugi-jittya>.

SWOT-АНАЛІЗ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА В ГАЛУЗІ СВИНАРСТВА

***КАЛАШНИКОВА Т.В., Д.Е.Н., ДОЦЕНТ,
АНТИБУРА О.В., СТУДЕНТКА
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ С. КУЗНЕЦЯ***

В умовах глобалізації економіки стабільний розвиток галузі свинарства можливий лише на основі функціонування рентабельних та конкурентоспроможних підприємств [1]. Невідкладним завданням є здійснення інноваційних перетворень, що дозволили б поліпшити економічні показники підприємств галузі свинарства, наситити ринок свинини продукцією вітчизняного виробництва та задовольнити соціальний запит щодо доступної ціни та високої якості продукції. [2]. Перед промисловими виробниками постає завдання розробки та